

„Soča“ izhaja vsak petek in velj po petki prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . f. 4.

Poletna . . . . " 2.

Četrta leta . . . . " 1.

Pri ostanilih in tako tudi pri „po-
dneših“ se plačuje za navadno tristop-
ce vrste:

8 hr. če se tiha 1 krat

7 " " " 2 "

6 " " " 3 "

Za večje število pa prestora.

SOČA

Vabilo na naročbo.

Z novim letom je nastopila „Soča“ svoj 20. tecaj. Zatoj vabimo snova prijatelje in somišljence, da se blagovolijo v obilnem številu naročili na naš list. Ob enem nasnanjam, da smo doseganjo naročnino nekoliko znišali; in sicer bo stala „Soča“:

za celo leto . . . . gold. 4.
za pol leta . . . . " 2.
za četrt leta . . . . " 1.

V „Soči“ hoče novo vredništvo Slovencem podajati političen tečnik, ki bo strogo in dosledno vrejevan po krščanskih načelih. Mi obsojamo politiko, ki ne pozna načela, ampak vedno omahuje in se nagiblje, kamor ji svetuje korist. Kakor v vsem drugem, tako moram tudi v politiki stati na pozitivnih tleh krščanske resnice.

List bomo v prvi vrsti pisali za našega kmeta in prostaka. V evodnih člankih bomo razpravljali dnevna politička vprašanja, načelno sicer, vendar pa tako, da se bomo pri tem ozirali na naše dejanske razmere, in bomo teorijo vedno uporabljali na življenje. Pisali bomo pa v priprosti, poljudni obliki, ki bo lehko ujemna tudi za kmeta. V „listku“ bomo skrbeli za primerno razvedrilo. Kolikor bo mogoče, bomo prinašali raznih dopisov iz vseh krajev, kakor tudi zanimivih raznih vesti.

Naše ljudstvo je v jedru še zdravo, dobro. Ono se dá izomikati ter duševno in gmotno povzdigniti. V to svrhu bomo skušali delati tudi mi. Po naši misli ne more pa tega doseči, kdor ljudstvo vedno le vabi na veselice, na plese, ali

kdor meni, da bomo narod rešili od pogina s kričanjem. Povemo tedaj vše zdaj, da ne bomo nikar prinašali mikavnih popisov plesnih zabav in pustnih veselic. Pač pa bomo ljudstvo učili in napeljevali, kako se težko zasluzeni denar hrani in porablja le za resnično koristne reči. Dika, steber slovenstva je pošten, varčen kmet in priden rokodelec, katera si z delom svojih rok varuje svoje neodvisnost. Večkrat se čutijo tožbe, da se tuji živelj čedalje bolj širi meji nami; tega najbolj kriva je pa rastoča zapravljalost in razkošnost našega ljudstva, katero ne malo povspešujejo ravno tisti, ki imajo vedno le naročnost in napredok na jeziku.

Častito duhovščino pa in druge razumnike prosimo, naj bi ne le s obilo naročbo, ampak tudi in pred vsem s svojimi vplivom naš list podpirali s tem, da ga kmetu in nižim stanovom gorko priporočajo.

To številko smo razposlali na ogled ne le dosedanjim naročnikom, ampak tudi drugim odličnim domoljubom po Primorskem in Kranjskem. Komur bi list ugajal, naj blagovoli naročili si ga. Vredništvo zagotovlja, da bo vestno izpolnjeno, kar je obljubilo.

Vredništvo „Soča“

„SÈ ZDROŽENIMI MOČMI!“

V Gorici 1. januaria. Z današnjim dnem smo stopili v novo leto. Praznik, ki ga obhajamo, je bolj civilen, kaker cerkev. Sveta cerkev svoje novo, večno leto praznuje s včeločenjem Sinu Božjega; danes je praznuje ljudstvo, država; cerkev pa se z društvom, z državo skup-

no veseli, jo blagoslavja. Cerkev se danes ponuja in vravna po človeški naredbi, kaker se je naš Odrešenik z obrezovanjem podvrgel postavam in običajem stare sinagoge.

Dvojega društva smo udje: cerkve in države. Cerkev je po besedi svojega Božjega vatanovitelja vzvišena nad čas in njegove premembe: ima začetek, konca nima. Država je pa minljiva, kaker vse človeško.

Država, katere udje smo mi, je Avstrija. Ta Avstrija ima dandanes sovražnikov, kaker nobena druga država v Evropi, sovražnikov, kakerih ni že imela odkar stoji. Ti ne namjerajo nič manj, kaker pogin Avstrije. V to so se zarotili, v to delujejo vše nad sto let framsioni, katerih veliki apostoli, rovar Mazzini, je leta 1851 izrekel: „Gledate Avstrije izrazi ena beseda. Poznate to besedo: Avstrija se mora razdejati!“

V ta namen se je loža poprijela tiste narodnosti ideje, katera stavi jezik in narodnost nad božje in zgodovinsko pravo. Oklicala je zedinjenje vseh narodov po njih jeziku za najvišo postavo za nov evangelijs, od katerega si smemo edino obstati odrešenja. S tem evangelijem je Avstriji podpisana smrtna sodba.

Po tem evangelij se je loža začela tudi ravnati, dosledno, brezobjirno. Doživelj smo leto 1859 in leto 1866. Avstrija se je vrgla iz Italije in Nemčije, kateri sta s tem naredili odločilen korak, ki ima konečno pripeljati k popolnemu narodnemu združenju Italijanov in Nemcev.

S tem je loža dospela do pol poti. Še stoji Avstrija. Loža pa ne zna obstajati na pol poti, ona gre povsed do skrajne meje; ta ji je pa postavljena v Mazzinijevem: „Avstrija se mora razdejati!“

In ne slepimo se nikar: loža ni pustila izpred oči konečnega smotra, da se mora razdejati Avstrija. Preteklo bo sicer 24. let, odkar je počil zadnji top proti Avstriji v imenu lože; imamo mir, a loža od tistega časa tem bolj rije na skrivnem ter hiti Avstrijo razdevati v duhovih, da jo bo potem leto strila s kanoni na bojišči.

Toda rekel boš: to je vše znana, staro ročica, to ni prerokovanje! Kolomon udi, kako se denar dela, kako se kamenja spreminja v zlato. Pokaši nam, kje so zakopani zakladi. Kaj takega bi mi radi zvedeli za novo leto.

Jaz pa trdim, da ravno to je prava kolomska modrost. Da, ako hočeš dočakati letos boljših časov, predstavi si li že enkrat številu 1890 in premišljaj, kako mu je prišla na rep vse vničjoča občina. Rekel sem zgorej, da so to storile slabe lotine, davki itd. Pritrdiril si mi. A jaz bi zdaj že nekaj rad dostavil. Vkljubu vsem nesrečam, vkljubu vsem davkom bi bilo morda venderle mogoče vbraniti se vsodejšnje ničle. To bi se zgodilo z več varčnostjo. Slovence je rad vesel, rad peva in pleše; vse to se pa načadno ne dela ob vodi, niti z želodcem, ki ima rep in fišol v sebi; pevci in plesavci radi kaj boljšega prigriznejo in si prilivajo z vinom; za to treba denarja. Nikdar pa se ni na Slovenskem taklik popaval, toliko plesalo in izletavalo kaker zadnjih deset let — ko je bilo najmanj občem. Marsikateri sold je tudi spahtel v zrak — s tobakovim dimom; ne malo si jih potisnil v nos. Rea, boš rekel: Kaj to — še kaj takega si ne bo smel človek privoščiti?!

Jaz pa pravim: privošči naj si, kdo ima občem. Bi videl pač, ko bi se našli zdaj v svojem žepu več tisti novci, katere si izdal v desetih letih za tobak — haha! bi poskočil, to je vender nekaj! Da, zakril bi s to svoto marsikatero luknjo na tvoji suknji, ki ti je vše povsed prehujena!

No pa — rekel boš — veselice, izleti so tudi potrebni, da se pokažemo za narodne Slovence! Oho! Vprašam te: kdo se je intabuliral v prvi vresti na tvoje posestvo? Gospodje iz mest! Ves pa, kdo se

LISTEK.

Kakšno bo novo leto 1890?

Božični prazniki in novo leto so tedaj za nami. Človek je vše od narave zvezav. Na preteklo zabi nitro, na sedanje misli malo ali nič, le prihodnost ga nika. A ravno ta prihodnost je zakrita pred nami s trojnim pregrajenskom. In vendar skuša človek to pregrinjalo si privzdignoti, da bi vsaj z enim očesom mogel vkrasti se v prepovedano svetišče.

Seveda si pomaga pri tem večkrat na čudne načine. Nekateri prav radi stavijo na loterijo. Taki znajo pred vsem razlagati sanje. Na novega leta dan si razbijajo glavo sə sanjam, ki so jih imeli zadnjo noč. Iz teh sklepajo dobro ali slabo za prihodnje leto.

Drugi pa, koga bodo prvega srečali na novega leta jutro. Gorje mu, komur stopivšemu iz hiše nasproti pride stara baba, škila, z razkuštranimi lasmi!

Kdor se razume na „kolomon“, ve tudi, da imajo številke veliko moč na človeško življenje. Tudi jaz sem vše bra nekaj, kolomonskih bukev. Skoraj me mika od te učenosti nekaj porabititi za novo leto.

Pišemo tedaj od predvčerajnjim: 1890. Ako te številke soštejemo, dobimo število osemnajst. To je zloženo iz dvakrat devet, devet pa iz trikrat tri. Tako je tedaj tri temeljno število za leto 1890. To ni slabo: tri je število miru in sprave, število zlate srednje poti. Poleti je prevroče, in ni nam dobro; pozimi je mraz, in spet ni dobro; ko pa stopi vnes sprava kot tretja, prigovorj ona vročini in mrazu,

naj vsak malo odjenjataiu se poljubita, in tako dobimo ljubo spomlad in jesen, in ni treba se nam niti potiti niti pri peči kuriti. Tako ljubo, večno mlado spomlad in jesen polno sladkega sadja obeta nam torej leta 1890. Da smo res dočakali leto miru in sprave, nas najbolj prepričuje tudi to, da se vše en mesec pred novim letom vse slovenske gosli zsgodle visoko pesen ljubezni. Da, bliža se mesijanska doba, o kateri je pisal prerok, da bo jugnje mirno stanovalo z volkom, lev bc jedel seno iz volovskih jasel; in otrok bo brez vsake nevarnosti segal z roko v luknjo, v kateri ima modras svoje bivališče. Letos ne bomo se več klali. Meče in pšice damo koj meseca januarju kovaču, da naredi iz njih sama orala.

Vse to se dá prerokovati, ako soštevamo številke leta 1890. Toda — žalibog — dandanes se malo sošteva, rajše se odšteva. Skusimo tudi mi. Ako odštejemo prvi dve številki od zadnjih dveh, dobimo ničlo; ako pa odvzamemo zadnji dve od prvih dveh, tudi ničla. Vse ena smola!

Pokusimo množiti: $1 \times 8 \times 9 \times 0 = 0$. Spet ničla!... A, kam smo naenkrat prišli — iz misijanske dobe!

Tako je leto, ki so mu na rep obesili ničlo. Odjemaj, množi: iz ničle ne prideš!

Gorje mu, ki mora računati z ničlami; še to, kar ima, mu spuhti v — nič.

Vže veš, kaj pomeni ta ničla. Tvoje dolgove.

Desetlotje, katero sklepamo z letom 1890, obesilo je na tvoje posestvo to ničlo. Slabe letine, davki itd. so te zakopali v dolgove. Dolg je jama brez dna. Vsako leto zahteva obresti; kar kmet pridela, mu dolg nasproti požira, ostane pa vedno še — dolg — ničlo, ki vse vničuje, množi, kolikor hočeš.

zavaja se pa loča pri tem razdevajočem delu strogo po vedenju, katero ji je dal isti Mazzini z besedami: „Sredstvo, da Avstrijo razdremo, najdemo v tem, da se okoristimo narodnosti in prepričamo.“ Isto, kar je l. 1859 v svoj program sprejela nacionalno-liberalka stranka na Nemškem kot drugo točko: „Ta stranka preverja Avstrijo popolnoma. V tem okviru naj, čaka na čas, ko se bo ta država po svojih pokrajjinah razvajila vsled novega nacionalnega gibanja.“

Bakilo narodnosti in razvoja je loča sama vrgla moj narode avstrijske. Počutuje se v to v prvi vrsti slovstva, v katerem v raznih oblikah vpadljiva in širi moj mladino in mitim ljudstvu revolucionarne ideje, pred vsem pa idejo absolutne narodnosti. Poslužuje se časopisja, v katerem stika iz vseh kotov vsečih vnetljivih vprašanj in kodiljivih zadev le s tem namenom, da draži in ščuva v miru živeče sodelovanje in zomečane enega nad drugoga. Vsako zmet spravlja v javnost, da podlaga ljudsko strast, da se ne strpnoči in sovraštvo.

Vseki tega števanja ločijo deloma vše pred nami. V dežetih, v mestih, kjer so rasni narodi združeni po stoletni zgodovini, se opazuje mojsebojna mržnja, detenje, težko po ločenju. Stagnili so osedepolno vpravljanje narodnostne avtonomije, vsled katerega bi se imela Avstrija v svojih kraljestvih in pokrajinah, ki se kot toliko biserov bliže v kroni habsburških cesarjev, raztrgati ter prevstropiti po narodnih skupninah. Raztrgala naj bi se Češka, raztrgala Galija, raztrgala Tirol itd. S tem bi se spomaknila Avstriji podlaga, na kateri stoji in pada, podlaga — zgodovinska. V tem bi se dosegel vrhunec notranjih smrčenjav, mejnarođnega sovraštva — in Avstriji bi bila zrel sad za venanje sovražnika.

A v tem ko se hujška od znatnega, se pač tudi ne opušča posornost moj sabo razvijenih in značenih narodov obratiči čez avstrijsko meje ter jib pridno seznanjati srečo, ki se vživa onkrat. Sej poznamo liste, o katerih bi vsaki, ko bi jim prej ne pogledal na čelo, menil, da se tiskajo v Berolini, v Rimu ali v Moskvi, ne pa v habsburški Avstriji.

Te protiavstrijske tečnje se nam v čedalje jašniji potekajo kažejo v podobi pangermanizma, iridentizma, panalevizma, ki dan na dan predražijo pomoljajočo glavo.

Pri nas avstrijskih Slovencih je loča nastavila zanjko pri samem oltari s „cirilo-metodijevim“ cerkvijo, da bi nas po tej zvabila v vseslovaško rusko mavo. „Slovan“ in „Slovenski Svet“ sta prevzela to nalogu moj Slovenci. Vnebovpijoča predznost — omajevati slovenski hrast!

Slednjič je trebalo še radikalnega Husa, da nas potegne v vrtec svojega prekacijskega fanatizma, da nam omaje zvestobo do legitimne monarhije, da započeti nacionalno izključljivost in nestrpnočnost moj avstrijskim narodi...

Božja previdnost je v tej dobi avstrijskim narodom poslala cesarja Franca Jožefa. V preroščem duhu je ta pač slušil, da imajo priti za Avstrijo osočnočni časi. Zatorej si je o svojem nastopu izbral za devizo: „Sreču zdrženimi močmi!“

Klic ta došel nam je ob enajsti uru. Vender

upamo, da ne prekasno. Ne, še se zavedamo, še se dottomo za Avstrijo!

Klic ta velja vsem, kateri so dobro volje. Klic ta nas pozivuje k skupnemu delovanju! Avstrijska ideja mora spet preblisniti od Adrije do Visle, od Inn do Karpat. Ne nemšto, ne slovanstvo, ampak avstrijsko mora nam biti nad vso. Toda avstrijska ideja dobiva svojo dopolnitve, svoje nedotakljivo vzačenitev v ideji katolički. Ta je toliko narodsko različnost spojila v eno nedeljivo celoto, kakorčno občudoju v avstrijskem cesarstvu.

Jasno tedaj, komu v prvi vrsti, komu edino velja klic: „Sreču zdrženimi močmi!“ Katoličanom, katerim v dan era s katoličko idejo nerazrušno sklepajeno kljue ideja avstrijska.

Skrajnji čas je, da si podamo roke v skupno delovanje vse, karkoli nas je dobro misleči. Ne Slovani niti Slovenci, ne Nemci z Nemi, ampak Avstriji z Avstriji, katoličani s katoličani moramo se odsej družiti v katolički Avstriji.

Ni že davno od tega, ko smo Slovenci z odprtimi rokami sprejemali, na arce pritiskali češke Sokole — v imenu slovenske vzajemnosti. In zdaj se nam piše iz češke Prage, da češki Sokolov voditelji so — framsioni, izpod bandere tistih, katerim velja: Avstrija se mora razdejati!

Tudi po našem Primorju se čedalje bolj žopiri framsionsko židovstvo, ki bolj in bolj okužuje avstrijsko čustvo, izpodjeda naše gmočno stanje. Zakaj? Zato ker nasprotnik tako izvrstno razume nas razvojevati — Slovence in Italijane... Sreču zdrženimi močmi kako lehko bi ga potisnili iz mestnih starostnikov, iz časopisja, iz gledališča... Trebalо bi le poltiste vere, katero izpoznavamo za širimi židovi, pokazati tudi v javnosti pri volitvah...

Sreču zdrženimi močmi! Pod tem geslom zberi se karkoli je avstrijskega, kakorli je katoličkega, po širni Avstriji brez razlike narodnosti in jezika. Pod tem geslom bomo rešili ne le Avstrijo, ampak tudi narodnost...

In to geslo avstrijsko leskeče se na zvestavi naše državno-zborske desnice, a katoličani moramo skrbeti, da avstrijsko idejo vedno bolj objasni in prešine žar ideje katoličke. V naši desnici je Avstrija — v nji naša vera, naše vnašanje avstrijsko!

Leto 1890 najdi vse avstrijske katoličane na straži zdrženo kot enega moža pod devizo: „Sreču z drženimi močmi!“

Dopisi.

Iz Čepovana. Dne 15. decembra je katoličko-politička čitalnica v Čepovanu sklenila peticijo do visokega c. k. ministerstva za uk in bogočastje za slovensko gimnazijo v Gorici; sklenila je tudi vabilo do vseh slovenskih vradov na Goriškem, da izvolijo enako prošnjo poslati vis. ministerstvu.

Potreba in razlogi za to peticijo so pač jasni. Boj za narodnost bijemo vše toliko let in s tolikim natezovanjem moči, da mora vsekako blizu biti odločilni dan. Narod zahteva svoje pravice, dalje neče biti „podlaga tujčevi peti.“ Po pravici se narod vpraša,

oblakov, se bo imelo prihodje leto žita in vina v obilnosti. Spet: Ako o božiči luna raste, sledi potem roditno, dobro leto.

Novo leto smo imeli — vsaj tu v Gorici — oblačno in deževno. Žal, da ravno o tem nisem našel nič zapisanega. Sicer pa molimo, da bi bil mesec januar lep, ker v tem slučaju se nam prerokuje dobro celo leto. Posebno pa, ako bo jasno v dan sv. Vincencija 22. januarja, potem bodo napolnjene naše žitnice in kleti. Bojmo se pa burje, ker ona bi nam prinesla le vojsko.

Kaker tedaj dozdaj kaže, letos ne bomo trpeli ne lakote ne žeje. Nikar se torej ne drži tako kislo za novo leto, kaker da bi hotel vše jutre vrneti!

Ne pa, da bi na račun prihodnje debele letine vše zdaj začel zapravljati in piti! Da bi te skušujava ne premotila ta pust! Rečem še enkrat: ta prerokovanja niso zapisana v svetem pismu. Zatorej ne morem naša prisjeti. Kdor jim prelehko verjame, se bo znal še kesati, ko bo prekašno. Tako se spominjam, se je pred nekoliko leti opekel neki kmet, premožen posestnik. Pravili so ljudje, da v dveh letih bo konec sveta. Verjel jim je, in začel prodajati kos za kosom, da bi mogel vse povzeti prej ko se bo zaslišala angeljeva trobenta. Ko je vse sne del in zapil, sodnega dne vender ni hotelo še biti, in mož je moral stradati.

Po tem zlatem, za te edino zveličavnem nauku pa ti bom h koncu nekaj še povedal, kako so tudi v starih časih ljudje o novem letu vganjevali, kaj jim prinese prihodnost. Dobil sem stare bukve, ki so res podobne kolomou. Za nas so tem bolj imenitno, ker so se tiskale ravno letos tristo let od tega tam na Ogerskem.

Ako je vse res, kar se tukaj prerokuje, bi ne bilo v prihodnje slabko za nas. Gledé meseca decembra in božičnih praznikov, katero smo — hvala Bogu — prečuo preživelii, beremo:

Ako je na sv. večer iz v srečo noč jasno, brez

kaj smo dosegli s svojimi pohlevnimi prošnjami? Kje je enakopravnost? Ali smo Slovenci res zato na svetu, da nam tuje gospodarjo in nas peste? No! enakopravnost nam je priznana, in zagotovljena tudi raba materinega jezika, pa koliko vradov piše slovenskim strankam v materinem jeziku? Nekateri, sicer sprejemajo slovenske vloge, pa ne rešujejo vseh v slovenskem jeziku. Bo mar slovenski narod večno zraven postavnih davkov moral plačevati še nepostavni, krivični davek, da si daje prevajat rešitve svojik vlog ni dopisov?

Vprašam po vzroku teh krivic. V vradih sede deloma može tuje narodnosti, ki so nam z premislekom nasprotai, deloma pa po rojstvu sinovi našega naroda in previdni tuji, a po vzgoji in omiki odtjeni naroda našemu: vse pa neprivajeni pismeni, vradni slovenščini; častne, a redke so izjeme. Kaj nam pomaga, da vradovanje v narodnem jeziku dovoljujejo, da ne redem določujejo in tirajo državne temeljne postave, ko so vradniki neveči vradnej slovenščini! Nam nasprotna stranka je svoje dni v državnih postavah zagotovila veljavo, brambo in rabo narodnega jezika; prejanji in sedanji ministri so c. k. vradom mnogokrat naročili z strankami občevati in dopisovati v materinem jeziku; zdaj pa vzemi leščarbo in preišči pri solcu vse c. k. glavarstvene, davkarijske, sodnijske in druge vrade in povej mi, ali boč našel samo eden vrad, ki bi nič na grebil zoper omenjene določbe in vklaze! Kaj je vzrok temu? Deloma pač manjka dobre volje, a še večkrat zmožnosti.

Nači vradniki se v šolah niso učili toliko slovenščine, kolikor je potrebno, da bi lehko slovenski vradovali. To ve tudi visoko c. k. ministerstvo, ter je vše ponovljeno zapovedalo, da naj se vradniki uče slovenščine; toda pregovor pravi, kar se je Anžek naučil, to zna Anže, slovenske stranke pa še vedno dobivajo nemške in italijanske dopise, vabilo, naloge, odloke, razsodbe i. t. d. Vse to pa nam je jasen do koz, da ne bo lehko drugače v vradih, ako ne bo drugače v šolah. Kadar homo imeli slovenske šole, imeli bomo gotovo tudi slovenske vrade. Ako se bo bo mladeniči izobraževali v slovenskem jeziku, bodo tudi radi vradovali v slovenščini. Naravno je torej, da moramo tirati slovenske srednje šole, ako hočemo pri dobiti slovensko vradovanje. Potrebo slovenskih srednjih šol so tudi naši zastopniki in poslanci vše davno čutili. Peticije za slovensko nižo gimnazijo v Gorici sklepala je in odpoljila na Dunnj „Sloga“ v Gorici, in tudi deželnji zbor. Znano je tudi, da naš državni poslanec vitez dr. Tonkli vsako leto v državnem zboru priporoča vis. vladi in tudi od nje zahteva, da naj Slovencem da slovenske srednje šole; znan je, da državni zbor leta za letom ponavlja resolucije za slovenske srednje šole; slišali smo celo obete z ministrske klopi: kaj pa d o s e g l i ? Ostalo je vse do zdaj le pri obljudbah. (Naslednji stavek smo izpuštili iz razlogov, katere Vam naznamo ustreno. — V r e d.) Ni torej čuda, da se narod sam giblje, da sega po popotni palici, da hoče stopiti pred ministra, ter obnoviti prošnjo in tujatev svojih zastopnikov in poslancev po slovenski gimnaziji v Gorici.

Od mnogih strani se sliši, da bodo to peticijo radi podpisali č. duhovniški vradi. Prav tako; vsaj č. duhovniška se je vedno marljivo trudila pridne mladeniče spraviti v šole, deluje naj tudi na to, da bodo šole nam vgodno vredjene. Naravno je tudi, da podpišejo starešinstva po vsej deželi tako peticijo, vsaj ona so naravni zastopniki naroda, ona morajo skrbeti za naraščaj narodne intelligence. Da bodo tudi vsa politička društva naše dežele peticijo podpisala, je umenvno, vsaj posebno vstreza njih namenu.

Prepričani smo, da bo naš državni poslanec pri bodoči obravnavi državnega prevdaska zopet ponovil zahteve slovenskega naroda po slovenskih srednjih šolah. Kako prav mu bo došla naša peticija! Člansko bo vis. ministerstvu pokazal, da resolucije državnega zabora niso bila prenapete, ker narod tirja še več, nego so zahtevali poslanci. Nadejamo se, da glas naroda, zvestega čuvaja ob meji države, bo posebno vgodno vplival na voljo visokega c. k. ministerstva za uk in bogočastje.

Na prošnjo razodeto od runogih strau se bo peticija pomnožila v tiskarni, in razposlala slovenskim vradom. Vradi, ki jo bodo podpisali, naj blagovolijo pritisniti svoj pečat. Vrnejo naj jo podpisano v Čepovan, ali našemu državnemu poslancu vitezu dr. Tonkli, ali pa naj jo pošljejo naravnost vis. c. k. ministerstvu za uk in bogočastje. Ako je komu peticija prekratka, naj določi še drugih razlogov, ali načrte razširi. Gospodje župani naj jo blagovolijo dati v podpis tudi gg. starešinam.

Z dežele. Ob koncu meseca decembra. (Moje misli o zabavnem in poučnem listu „Dom in Svet“.) Noben vrednik ali lastnik, ki je do sedaj pisal ali izdajal kak leposloven list v našem jeziku, ni še zapisal tacil stekov, kot jih je v svojem zadnjem „Vabilu“ zapisal g. vrednik in izdajatelj „Dom in Svet“. On piše mej drugim: Namen listu je: delati za ideje resnice, lepotne in krščanske hravnosti. Nrayno slabega

blaga ne morem ponujati čitateljem: čemu bi mi za to še plačevali, saj je hudojše še zastonj preveč! Da se je list obe leti svojega obstanka zares tudi ravnal po tem geslu, pritrdil mi bode vsak, kdor je le kdaj vzel katero številko v roke. In v kako mični in različni oblikih se nam tu razkazujejo: resnica, lepota in krčanska hravost! Za prihodejo leta spet obeta: pesmi, povedi, opise, životopise, razne strokovnjške razprave, pregled slovenskega in drugih slovstev, zlasti hrvaškega in češkega.

Pa redi se list, redi! Prvi letnik je sicer dovolj zrasten, a skoraj se mu hočejo kazati rebra, drugega je vše precej več za kožo, tretji pa obeta postati še debelejši. G. vrednik sam pravi v zadnji letoski številki, da je bil "Dom in Svet" v proteklem letu v prehodnem stanju. Nekaj stotin novih naročnikov bi zredilo list pač prav pošteno. In če se g. vredniku slovenski pisatelji odzovejo dovolj obilno, ni dvoma, da se more "Domu in Svetu" preročovati zares lepa prihodnost in se tako vročiti vrednikov "vzor".

Da bi pa za takov list, ki je izvrstno vrejevan, lepo pisano, krasno tiskan in z najplemenitijim nomenom izdajan, ne dal vsak količaj izobražen slovenski domoljub ali blago četeča domorodkinja borih dveh goldinarjev, o tem se pač ne bomo prepirali. Kar obilno jih pošljajmo temu najcenejšemu leposlovnemu listu pod naslovom: Č. g. Dr. Fr. L a m p e, M a r i j a n i ť e, L j u b i j a n a.

Kdor tako stori, lahko rečem, da mu bode oti dan vsacega meseca najbolj zaželen mej vsemi, ko mu dojde "Dom in Svet".

Torej, kar na pošto!

V. B.

S Krasa dne 28. dec. († A n t. Š u c). Naj tudi "Soče" omeni o možu, ki je bil kraški poštenjak v vsakem obziru in Krasu velik dobrotnik. — V nedeljo, dne 22. dec., so v Pliskovici na Krasu pokopali 68 letnega g. Ant. Šuca, posestnika, načelnika cestn. odboru, podpredsednika c. k. okr. šolsk. sveta, i. t. d. Kaj je bil pokojni Kraševcem, bomo spoznali sedaj, ko ga več ne bo. Marsikatero cesto novo je zmeril, šolskim poslopjem načrt napravil, potrebnim dajal dobre svete in jim pomagal z vlogami celo do najvišje oblasti. Kdor jo bil v stiski in zadregi, rekli so mu, naj gre v Pliskovico, kar bo Šuc rekel, to naj stori. Njegov glas, glas sramouka, je bil merodajen pri obč. možeh, kakor pri viši gospodi. Pri tem je bil vedno skromen in ponižen, za oddikanjanja se ni potegoval. Živel in vmeril je kot veren katoličan. Pri marsikateri komisiji je zapustil družbo na tihem, kjer je slutil, da se bo 3. cerky. zapoved prelomila. V tovaršiji je bil kratkočasen, in vedel marsikatero kraško žalivo povedati. Pa — treba Slovenskega pereca, takega možaka dostenjno opisati.

Pogrsb njegov je bil veličasten, kakeršnega Pliskovica še ni videla. Od vseh strani se je zbral mnogo častilcev in hvaljevih prijateljev. Pied hišo mu je govoril c. k. okr. komisar, na grobu pak g. dekan; pevci komenski in gg. učitelji so mu zapeli troje žalostink. Vsakdo je rekel: škoda za Šuca; jaz pa rečem: posnemajmo Šuca in prosimo Boga, da bi dal vsaki občini po enega Šuca. —

Politični razgled.

Presvitli cesar je ob koncu starega leta nekatere ministre visoko odlikoval. Minister grof F a l k e n h a y n, ki je z velikim križem Leopoldovega reda, justični minister grof S c h ö n b o r n in minister za Galicijo Z a l e s k i sta prejela red železne krone prve vrste, al minister za deželno brambo grof W e l s e r s h e i m b je postal dosmrtni ud gosposke zbornice, minister G a u ĉ pa je povzgnjen v baronovski stan. Ta odlikovanja so očvidno znamenje, da vživa sedanjo ministerstvo popolno zaupanje cesarjevo; levičarjem so pa za enkrat splavale njihove nade po vodi, ko so vsled svojih naskokov na grofa Taaffe-a ob zasedanju drž. zpora za trdno misili, da so sedanju ministerstvu, če ne ure, pa vsaj dnevi vše šteti in da po 10 letih spet oni vdobé državno krmilo v rokè. Ta odlikovanja tudi ne bodo brez vpliva na spravne poravnave med Čehi in Nemci na Česku, ki se imajo pričeti 4. t. n. na Dunaji v stanovanji ministerskega predsednika. Nemci labko vše zdaj sprevidijo, da se bodo njihove želje spolnilne in zadostilo njihovim terjatvam le toliko, v kolikor bode privolilo ministerstvo, ki sedi na tako trdnih stolih. Konservativno veliko posestvo in Staročehi odpošlajo k tem poravnnavam kot svoje zastopnike kneza Jurija Lobkovica, grofa Riharda Clam-Martinica, grofa Friderika Kinskya-a, dr. Egerja, dr. Mattna in Zeithammerja, nemški

zaupni možje se tudi vže, odločeni, Mladočehi pa ne bodo niti zastopani; in čemu tudi? saj oni še sé Staročehi nočajo sprave, in kako bi se potem ti ljudje pogodili z Nemci? pa saj mladim nikdar in nikjer ni mar za spravo, ampak le za krik in vik, prepri in razkol. Kadar listi poročajo, je bila iskrena želja cesarja samega, da se snidejo te konference zaupnih mož ob teh narodnosti na Česku, in če mogoče, da se doseže zaželeni mir v deželi. O svojem času hočemo čitateljem poročati o sklepih, izidu in uspehu teh konferenc.

Na Česku so se te dni tudi vršile dopolnilne volitve v deželni zbor mesto onih nemških poslancev, kateri, če tudi voljeni, se niso vdeležili preteklega zborovanja; voljeni so večinoma prejšnji poslanci, a vsi izvoljeni pripadajo vstanoverni nemški stranki. Hus vender le vdobi spomeniško ploščo na deželnem muzeji v Pragi; tako je vsled pritiska od strani Mladočehov sklenil dež. odbor.

Sv. Oče papež je imel 24. in 31. meseca preteklega leta dva pomenljiva vgovora do kardinalov in drugih pri teh prilikah zbranih škofov in drugih cerkevnih dostojanstvenikov; posebno se je pritoževal čez italijansko vlado, ki na vsak mogoči način preganja cerkev, stiskanje njenega papeževanja, odpravlja katoliške naprave in si vsled pred kratkim sklenjene postave prilastuje nadzorovanje in oskrbovanje cerkevnih ustanov, da jih o svojem času, če nastane sila, tudi konfiskuje.

Ruski car je bil zbolel za "influenco"; ali komaj je bil okreval, popade ga nenadoma neka slabost; edni so trdili, da mu je zavzano, ali drugi govorč, da se mu je le prejšnja bolezen povrnila; sploh pa, kakor poročajo novodošle vesti, zdravstveni stan njegov ni nevaren. Mir med rimsko stolico in rusko vlado je po večletnem pogajanju vendar za silo dognan in sklenen, ker v zadnjem konzistoriji je sv. Oče papež več škofov imenoval in prekonizoval za razne škofije na Rusku.

Braziljanska cesarica, ali prav za prav sopoga pred kratkim izgnanega cesarja braziljskega je vmrila nagle smrti; vzrok smrti je bila srčna bolezen, katero si je neki stekla vsled veliko britkosti in žalosti, katere je morala prestati in občutiti, ko so prekučuhni in puntarji prevrgli cesarski prestol.

Domače in razne vesti.

Kaker zadnjič, smo tudi ta pot list poslali na ogled raznim gospodom, ki niso bili doslej naši naročniki. Kdor ne misli lista naročiti, prosimo, naj ga blagovoli vrniti, da bomo vedeli, kako v prihodnje se ravnati.

Č. g. prof. Vjekoslav Spinčič je dobil kot čaščni odbornik istrski za tek. šolsko leto odpust ter se preseli v Poreč.

G. Šuman, vodja ljubljanske gimnazije, imenovan je za člena dež. šolskega sveta za Kranjsko.

Cesarica braziljska je vmrila na Portugalskem, kjer živi pregnana cesarska družina. Gotovo so ji dogodki zadnjih tednov skrajšali življenje.

Putca zarja! V zadnjem skrivnem konzistoriju imenoval je sv. oč. papež 6 novih škofov za Poljsko. Upajmo, da so to prva znamenja, da se konča enkrat zatiranje katoličanov na ruskem Poljskem!

Božičnice *) so imeli dne 21. t. m. v Podgori; dne 23. pa v Peči pri mostu. O teh se nam piše: Obe božičnici ste se dobro obnesli. Kazali ste, da se vrtnariči trudite. Tudi šolska mladina Podgora daja dobro spričevalo gospodinjam učiteljicam in g. voditelju. V Podgori so imeli menda celo igro pripravljeno; pa zarad pomanjkanja odra je niso mogli predstavljati. Škoda! Po raznih mičnih psemicah in deklamacijah završili ste si slavnosti s cesarskim himno. Otroci so jo prav lepo, pa tudi navdušeno počevali.

V obeh napravah razdelila se je maj deco otroškega vrta oblike, katero so nevtrudljive gospe Ciril-Metodove ženske poddržnice goriške v ta namen dobile in izdelale. V Podgori so tudi tamošnje vrle domorodkinje, posebno g. Matilda grofinja Attems, županja Terezina Klačič in voditeljica gospa Marija

Colombo veliko same darovala, veliko pa isprosile in same izdelale. Zato so v Podgori zraven vseh otrok iz vrta tudi najpotrebnejši iz treh razredov po nekaj obleke dobiti. Za prigrizek je doletelo še na vsakega otroka nekaj kolačev, maslenca in sadja. Zraven vse imenovanih gospej je počastilo slavnosti tudi mnogo odličnih oseb domačih in iz mesta. V Podgori je bil g. župan Ant. Klačič in podžupan Žiga grof Attems; pri mostu je bil samo župan. K mostu je prišel g. dr. Gregorčič, več drugih profesorjev in gospodičin iz mesta. V Podgori je bilo pa več domače gospode in nekaj gospej in gospodični iz mesta. Kmalu bi bil pozabil za šolski napredki vnetega g. Fr. Vodopivec-a, katerega kakor pri nobene šolski slavnosti, tako tudi pri teh dveh nismo pogrešali.

*) Zakasnjeno. Vred.

Italijanski tovarnarji so tako slabo plačani, da ni mogoče niti govoriti o mesdi. Delavci v preduščah morajo delati po 10 ur na dan in dobi 12 kr. dne. — S temi borimi soldiči naj delavec preživi sice in družino!

V Sicilji imeli so na božični dan velik potres, kjer je napravil veliko škode.

Na Francoskem so se začeli delavci sopot puntati. V Charleroi-u samem, kjer kopljajo premog, vstavilo je delo 17.000 delavcev.

Judovska nesramnost. V Krakovem so nekateri jujejo javno na ulici napadli neko redovnico in novico. Ko je pritekel policist na pomoč, so še njega na tla vrgli, in ko so jih potem strašniki zvezali, dobil je sopot eden dobro na obraz. Judovski listi o tem le molčijo.

Bolezen "influenca" je še vedno na dnevnem redu; širi se po celji Evropi in prokrvila je vše morje ter stopila na amerikanska tla. S početka je bila loška, ali zdaj je pogostoma zdržena s pljučnicijo in vše terja svojo žrtve. V Gorici smo še prej dobri na tem; napadla je sicer vše mnogo oseb, ali do zdaj ni bila še nevarna. Toliko hujša pa je po drugih mestih, kakor na Dunaju, v Moskovem, Parizu i.t.d., kjer ni več prostorov v bolnicah, da bi shranjevali bolnike. Na Dunaju in v okolici so morali dijakom podaljšati božične počitnice do 6. januvara; v Parizu pa leži tretjina prebivalcev, in nenavadno veliko jih tudi vmrje.

"Novi Soči" ne moremo nitiesar prav dokazati. Tako jih tudi ne vgaža, kar smo nedavno pisali o veri in ljubezni iz sv. Pavla. Vedeli smo že prej, da ji ne bo všeč. Sploh kar mi trdim, ona taj, in narobe. Jo primemo za njene lastne besede in trditve, se koj začne vnikati in zavijati. Njeni stranki in vredniku smo očitali, pozivajo na preteklo j. a. v. n. o. delovanje, liberalstvo in zvezo z liberalci. A "Nova Soča" nam z enim mahom kar usta zamaši, češ, da liberalizma sploh ni na Slovenskem, ampak je le naša iznajdba! Mi rečemo naravnost: dokler ima kdo tako nazirjanje o slovenskih razmerah, se ne moremo in se ne bomo nikdar z njim sporazumeli.

No, pa pustimo to: vprašanje, kdo je bil in ali je bil liberalec, je vše teko brez koristi, glavna reč je, da v prihodnje ne bo meji nami ved liberalcev. Iu to za gotovo upamo, "Sl. Narod" sam je prinesel nedavno na čelu geslo: vse za vso itd. "Nova Soča" z njenim vrednikom je začela pisati nič manj katoliško in pobožno kakor mi; celo "Sl. Svet" zagovarja katoliške dogme proti samemu R. Katoličku in njegovemu vredniku... Vse hoče biti odslej katoliško... Ako smo mi k temu veselomu prevratu kaj pripomogli, si po pravici čestitamo... Oblijubljamo pa slovesno, da ne bomo nikomur več očitali liberalstva, ako ne bo odslej naprej dan nam k temu stvarnega povoda.

... A žalibog... da ne govorimo se "Sl. Svetom", s katerim se bomo videli na drugem mestu... "Nova Soča" sama nata daje vše v zadnji številki tak povod. Ne vgaži ji, da smo v "listku" očitali Mladočehom, da so šli letos se poklonit krvavemu stegnu v Pariz! Mi nismo pač rekli, da so Mladočehi le zato framasoni, ker so šli na pariško razstavo, iz česar "N. S." sklopa, da smo dolžili framasonstva vse tiste, ki so obiskali razstavo, ampak Mladočehom očitamo zvezo s krvavim stegnum zato, ker so sami to pokazali s svojim občasenjem na Francoskem, zato ker je vše tudi na Česku javna skrivnost, da so voditelji čeških Sokolov — framasoni, kar smo tudi nedavno brali v "Slovenici" v dopianu iz Prage. Tudi vemo toliko iz zgodovine, da ima loža vše sto let na Francoskem odločivno besedo. Ona vlaža tudi danes v Franciji. Vemo pa, kako so bili Sokoli odlikovani ravno od mož, ki imajo v rokah sedanjie republike. O dr. Lisjaku pa nismo brali, da bi bil prinesel iz Pariza kako odlikovanje od Carnota... Katoliški list hodi v ogej za husitake, za framasonske Mladočehi! — Radovedel smo, kako jo bo "N. S." zavila tudi tu.

Ista "N. S." stavi dr. Mahniču tri vprašanja, na katera pa ne odgovarjamo niti "da" niti "ne". Pregovor pravi, da je vstanil n.... desetkrat več vratisti, kateri tisto pamtata odgovoriti.

Naproženi smo objaviti to le: „Nova Soča“ piše v nadaji številki na tretji strani: „Poizvedeli smo, kako se je letos znaš (mož) vtihotapiti v „javno skupščino“ in da je potem že našel službo pri star. „Soči“, v kateri objavlja tajnosti in — dolične skupščine“. Kako videti na prvi pogled, nanašajo se to besede na članek, katerega je lanska „Soča“ prinesla v št. 49 pod naslovom: „Ne koliko poja nija je treba“ in v katerem so se objavili dogodki, ki so se vrili v dveh sejah klubovih slov. dež. poslancev. Tu naj pomeni „Novi Soči“, da je prišel dolični članek v javnost po narodilu in z odobrenjem večine slov. poslancev. Da se o svojem času objavi to, kar se je godilo v prvi izmed iznenavnih dveh sej, je moralo biti znano tudi gg. dr. Ant. Gregorčiču in dr. Rojicu, ker bila sta navoda in sta sišala, ko je neki poslanec v opravljajočem svojega postopanja odločno zahteval predi ugovoru dr. Rojice, da ta mora priti v javnost. (Citatiji naj tedaj sodijo, ali se je egi mož v resnici pregrabil soper tajnost; ed rosnicoljubnosti „Nova Soča“ pa priča: »Jemo, da dolično notico v tem smislu popravi in da laž prekliče.“

Prošnja in poziv. „Nova Soča“ v zadnji številki piše o nekem „goriškem ovajanju“ lovakih psov, ki so z nahrbnimi rovorstvimi pri najviši Šolski oblasti hoteli pregnati iz Gorice dva odlična rodoljuba, ter posvilo dr. M. z osirom na naš dopis iz Tolminu v predzadnjem listu, naj pove, kako kazeni so zaslužili pa „goriški ovaduh“. Ne dr. M., ampak vredništvo „Soče“ posvilo in prei za zdaj „Nova Sočo“ in tudi dolična rodoljuba, naj se nam naznanijo imena tistih ovaduhov, in potem pomeni, kaj zaslužijo; delik se pa temu našemu poziva ne zadošti, ne moremo vstreči radovednosti „Nova Soča“. Nedejam se torej za trdno, da nam „Nova Soča“ vše v prihodnji številki objavi dolična imena, potem bude vstrečeno nam, kakor tudi nji.

Čegava je „Soča“. O svojem času je g. Gabršček v „Novi Soči“ svetu nazanil, da je tožbo vložil proti dr. Tonkliju, ker je bil ta kot pooblaščenec lastnikov spremenil izdajateljstvo „Soče“. Kako da je o tem razodilo c. kr. okrajno glavarstvo, smo naznali v lanski „Soči“ št. 47. S tem odlokom g. Gabršček ni bil zadovoljen, ter se je zatekel k c. kr. državnemu pravništvu; ali tudi tukaj se je opekel. C. kr. državno pravništvo je namreč z odlokom od dne 9. decembra 1889, št. 724 zavrnilo kazensko ovadbo g. Gabrščeka proti dr. vit. Tonkliju glede po njem naznanjene spremembe pri izdajateljstvu „Soče“. Tako je končana ta pravida toliko na civilnem, kolikor tudi na kazenskem polji nevgodno za g. Gabrščeka in tiste, ki so mu bili izročili izdajateljstvo „Soče“ ne da bi vedeli za to tudi ujeni lastniki. Zdaj pa naj je kedo trdi, da jo „Nova Soča“ neposredno nadaljevanje naše „Soče“.

A to ob enem pojasnjuje vsakemu, kdor hoče videti, kdo je provzročil naš razkol in katera „Soča“ je postavna: naša ali tista, katera je stopila v novo leto s pečatom „nove“ na čelu. Ta pečat je njen rojstni list, in njeni obsočbi, a tudi spričevalo njeni slabe vesti pred Bogom in pred ljudmi.

Iz Mexopotamije postal je nekdo vprašanje veleč. gosp. Miklavžu Kocijančiču, župniku-dopisniku v „Novi Soči“. V omenjenem dolgem dopisu se je izrazila misel, da dejelnim odbornikom bi bil moral biti voljen na vsaki način dr. Anton; na noben način pa ne dr. Miklavž. Poslednji bi se moral, potem ko je vše izvoljen, celo vrnkniti prvemu kot bolj zasluženemu in boljšemu naročnjaku.

Temu nasproti podaje g. Mezopotamec v pomislku naslednjo resnično dogedbo:

Pred meseci bi je nekdo investiran na kuracijo. Ta lepa kuracija padla mu je, kaker zrela hruška, kar sama ob sebi v naročje. Neka odlična in visoka oseba ga je, kaker je sam pravil, pisemo prosila, da bi hoteli svojo kuracijo milostljivo in dobrodošljivo odstopiti svojemu starejšemu in, gledē na službeno leta, bolj zasluženemu sobratu in rojaku. To prošnjo je pa novi kurat smatral za nekak atentat na svojo pridobitev ter jo odločno odbil. Zasedel je slovensko svoj kuracijski prestol, s katerega bi ne šel tako beri del, tudi ko bi kdo s kanonom streljal vanj.

Vpraša se torej: Zakaj se ni vrnkniti starejšemu in bolj zasluženemu sobratu in rojaku svojemu? Je morda mislil: „Jaz, pravilno in postavno investiran župnik, naj se komu vrnknem?“ Kdor prej pride, prej melje“.

Si je tako mislili? Če si je — kdo mu more kaj?

Še ne molčijo o Poddragi! Tak je „Brus“, ki vše spet v svojem atrupenem repu, namreč v vredništvu listnic, spravlja v javnost nekatere pogoje, katere baje stavijo Poddržanje, da stopijo nazaj v rimsko-katoliško cerkev. Čemu pa to?

Tri milijone novih pušk malega kalibra si si dà Rusija izdelati na Angleškem. Res, lepi upi za prihodnost!

Nove brasilijiske republike Rusija noče priznati in, kakor je sporočila svojemu poslaniku v Braziliji, je taci nikdar ne bo priznata.

Rapis častnega darila. Da bi pospešila razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje „Matica Slovenska“ po določilih Jarčč-Tomšičeve ustanove 200 goldinarjev častnega darila povesti slovenski, obsegajoči najmenj 10 tiskovnih pol. Snov bodi zajeta iz zgodovine ali sploh iz življenja naroda slovenskega. Povest mora biti spisana tako, da po obliki in vsebinai svoji ustreza umetniškim zakonom pripovedne književnosti ter poleg tega zgodi literarnim namevom „Matice Slovenske“.

Pisatelj, kateremu se prisodi častno darilo iz novov Jučč-Tomšičeve ustanove, prejme vrhu tega za avto povest še navadno pisateljsko nagrado, katera plačuje „Matica Slovenska“ po § 15. svojega oprijavljenega reda po 20—30 gld. za tiskovno polo.

Rokopisi u. j. se brez pisateljevega imena posiljajo odboru „Matica Slovenska“ do 1. junija 1890. l. l. Pisateljevo ime naj se pridene rokopisu v zaporedenem listu, na katerem je zapisano dolično gaslo.

Vedkrat se je povdarijalo, da „Matica Slovenska“ podeja svojim članom premalo leposlovnega berila. S tem razpisom boče Matičin odbor pokazati, da ga je resna briga, po vsi svoji moći pospešiti tudi razvoj leposlovnega književnosti slovenske ter svojim članom podati v roko lepo zabavno knjigo.

Zatorej se pa podpisani odbor tudi naideje, da ga bodo pisatelji slovenski podpirali v njegovem trudu ter se častno odzvali njegovemu domoljubnemu pozivu.

V Ljubljani 2. decembra 1889.

Odbor „Matica Slovenske“.

Večna luč!

Beseda preč. cerkvenim oskrbnosti!

Mnogo truda in skrbi povzročuje preč. cerkvenim oskrbnosti, da vzdržujejo v dobrem stanu večno luč, a tudi od duge strani je stato martsikaterega veliko truda, da bi izumel pripomočke, v sled katerih bi bila večna luč oenezja in bolj gotova. Poskusilo se je vše mnogo vrst stenjev (dohov), a nobena teh dozdaj ni posebno vgažala. Najnavadnejša med vsemi dozdaj znanih vrst stenjev so tako imenovane „dušice“ (Nachtlichter). Te „dušice“ so sicer še največ v rabi, a potrebujejo veliko olja (vsakih pet dni eden stari fuit ali 66 dg oljkin. olja); ako je olje slablo in niže vrste, se pogostoma ugase, vted česar se mora popravljati in anažit večkrat na dan in nezgoda pri enacem delu ni redka stvar; a boljšega olja potrebujejo razmerno zelo veliko.

V novejšem času smo vdobili novo vrsto stenjev iz Pariza od firme Guillon, kateri pošilja svojim naročnikom poleg stenjev in aparata tudi steklenico nalažč za to preparirnega olja, kg. 54 kr., s katerim se glaž (lampa) entkrat napolni, ter priporoča naj se nadalje rabi dobro, fino in filtrirano olje. Guillonovi stenje gore v svojim olji 7—8 dni lepo in dobro, a ko hitro se poskusi drugo, tudi najbolj fino filtrirano olje, izgine vsa njih dobrota, in na pritožbo g. naročnikov obljubuje Guillon, da se mu bodo posrečili izumiti takov stenje, ki bode povoljno gore ne le v njegovim repnem in z drugo tekočino primešanem olji, ampak v vsakem drugem navadnem oljkinem olji. Guillon-ova znajdba torej nič ne izda, ako se ne poslužujemo njegovega olja.

Za Guillo-nom nas je iznenadila firma F. H. R. Gersheim Feistritz „Koroško z vzboljšanimi stenji (verbeserte Röhrendochte) in dali mnogi, ki so jih poskusili, te niso o njih prav laskavo izrazili ter jih celo vrnili, spoznal jih je podpisani po večkratnih poskušnjah z razovitnim oljem za popolnoma dobre in priporočbe vredne.

Po večletnih poskušnjah se je podpisanim posrečilo izumiti stenje, ki v dobroti nadzirujejo vse dosedanje zgorej popisane. Le ti stenji so v dolosti enaki prvim in drugim, a imajo to prednost pred obema vrstama, da v čistem navadnem olji gore ne pretrgoma celih devet dni in še le deseti dan treba je zopet olja naliti in novi stenj vložiti. Posebnosti mojih stenjev so dalje, da gore v vsakem, tudi najbolj navadnem olji 50. kr. kg., le da je čisto, karorčno se v poštenih prodajalnicah vrobi. Tukaj lahko omenim, da budem tudi z oljem rad postregel, katerega se bode z rabo mojih stenjev v čistem letu porabilo le 22 kg. po 50. kr. kg., ki se bode na zahtevanje poslalo enkrat, dvakrat ali večkrat v letu. Ker sem si glaž in kar temu pritiče direktno iz tovarne na Českem varčil ter sem z vsem pre-skrbljen, bode mi čast vsako naročbo točno in veste spolnit.

S poskušnjami sem se prepričal in zračunil, da potrebujem dušice, ako nepretrgoma gore v celem letu 39 kg. olja a 50 kr. kg.; stenji Guillon-ovi stanejo za celo leto 1 gl. 60 kr. aparat t. j. glaž in

kar temu pritiče 2 gl. 75 kr., olja za celo leto se porabi 26 kg. a 55 kr.; Gersheim-ovi stenji (1 škatljica 112 kosov stane s poštnino vred 2 gl. 20 kr. ter zadostuje za 2 leti) porabijo olja v enem letu 28 kg. a 50 kr.; a stenji podpisani v škatljicah po 100 kosov, ki bodo zadostovali za čas 2 $\frac{1}{2}$ let in ki stanejo le 85 kr., porabijo v enem letu le 22 kg. olja a 50 kr.

Te številke dovolj jasno govore. Dostavim le, da sem si svet, da bodo vsi p. n. g. naročniki z mojimi stenji in aparatom (prodajam tudi Gersheimove stenje na zahtevanje po isti ceni kakor Gersheim; glej inzerat) popolnoma zadovoljni — v nasprotnem slučaju naj se mi brezplačno vrnejo; — ter se na dejam, da me bodo preč. cerk. oskrbnosti z obilno naročbo počastila in podpirala.

Valentin Kofol.

Listnica vredništva. Dopisniku iz bližnje gostrukke okolice. Vprašate nas, od kod to, da se „Nova Soča“ tako ogilje razpravlja načela vprašanja, ter da maha le po osebah, ker vsaka druga beseda v njej je ali Mahnič, ali Tonkli, ali Cerin, ali Gabršček, l. t. d. Mi Vam na to odgovarjam: Za „Nova Sočo“ so načela španjske vasi; zato so ona ne loti razpravljati jih, ker sploh nima pravega pojma o njih. Kar pa zadene osebnosti, katerih mrgholi vsak list, je pa vše znano, da je bila raz nekaj let tem „Soča“, zdaj pa ujena sestrica „Nova“ ne...ježna v tej stroki, edino ljubljanski „Brus“ še bi se mogel z njo merititi. Da pride pa prav zdaj do teh osebnosti, ki niso s politiko v nobeni zvezi in da bodo pri tem letel pušči posebno v dva semeniška profesorja, smo mi vše vedeli, že predno smo prevzeli vredništvo; ti napadi so bili začeli vše v naši „Soči“, ko je še dr. Gr. imel pri nji prvo besedo. Ker se ta dva gospoda profesorja z njimi nista vjemala v političnem mišljenju, marveč po svojem prečiščanju smatrala njegovo politiko kot pogubnosno in kvarljivo za gorisko Slovence, kar sta mu tudi ne enkrat, ampak večkrat kar načeli povedala, zato je dr. Gregorčič nekje v 20. oktobra grozil z takimi napadi na nju, in kar je on vše takrat žugal, to zdaj njegov list natanjeno in veste spoluju. To je treba vedeti, če hoče kdo razumeti pisavo „Nova Soča“.

Naj se nam ne zameri, da se zahvaljujemo na tem mestu za voččila, ki so nam došla za novo leto od prijateljev z raznih strani; čas nam ne pripušča, da bi vsakemu posebe vratili. Bog živi!

Prepričani naj bojo vse naši prijatelji in somišljeniki, da mi smo neodvisni na vse strani in kljuno se le resnici in pravici. Pred novim letom smo zahtevali od vit. dr. Tonklija, naj popolnoma odstopi od lastništva „Sočinega“, ako ne, odstopimo mi. A zvedeli smo da on nima pri lastništvu nobenega deleža in jo lastništvo pri drugih gospodih vključu temu se nas no jenja še sumničiti, da smo aluge (podkupljeni?) Tonklijovi! No, kričanje li, se boete vše še izkricali!

Zahvala.

Za mnoge dokaze srčnega in tolazilnega sočutja ob žalostni in istinito pretresajoči izgubi našega nepozabnega gospoda

Antona Šuca,

za prelepi sprevod in mnogo vdeležitev pri pogrebu, izrekamo vsem sorodnikom, čestiti duhovščini, gg. vradnikom in gg. pevcem, bližnjim in oddaljenim znancem in prijateljem najsrečnijo in najiskrenejšo zahvalo.

V Pliskovici dne 22 dec. 1889.

Žalujoča žlahta Š.

STENJI

za večno luč!

1 škatljica Gersheim-ovih	gl. 2:-
1 Kofol-ovih	" : 85
Aparat: a) glaž rudeč	" : 85
" vijolčast	" : 70
primeren za postni čas	"
glaž bel	: 55
b) podlaga za stenj	: 10

Dobro olja kg. 50, katerega se bo z rabo mojih stenjev porabilo le 22 kg. v letu.

Za obilno naročbo se priporoča

najvdanejši

Valentin Kofol,
Kanal, Gorica.